

Inspectie van het Onderwijs
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

07-07-11/11
00.023.000

> Retouradres Postbus 2730 3500 GS Utrecht

Tabijn
T.a.v. drs. J.P. Gaemers, voorzitter CvB
Postbus 280
1960 AG HEEMSKERK

Locatie Utrecht
Park Voorn 4
Postbus 2730
3500 GS Utrecht
www.onderwijsinspectie.nl

Contact
drs. HJM1 Brouwer-van Klaveren
Secretaris HI-PO&EC

T (088) 669 60 60
F (088) 669 60 50
h.brouwer@owinsp.nl

Datum 23 juni 2011
Betreft Heroverwegen toezichtkader

Onze referentie
H3088884

Uw referentie
054.067

Geachte heer Gaemers,

Bij deze beantwoord ik graag uw brief van 18 mei jongstleden, waarin u een aantal zaken opmerkt betreffende het toezicht(kader) van de Inspectie van het Onderwijs. Ik stel het op prijs dat u suggesties aandraagt om het toezicht in een door u gewenste richting te verbeteren. Ik ga daar verderop in mijn brief graag nader op in. Niettemin hecht ik eraan te stellen dat de inspectie zich niet herkent in het door u geschetste beeld van een afrekencultuur en het vangen van het onderwijsproces in één getal.

De inspectie is toezichthouder en geen onderwijsadviseur. Het toezichtkader van de inspectie heeft het karakter van waarborg. Scholen behoren aan die (minimum) waarborg te voldoen. De leerresultaten staan daarbij centraal. Als deze onvoldoende zijn en het onderwijsproces is op cruciale elementen (normindicatoren) ook onvoldoende, wordt het oordeel 'zeer zwak' uitgesproken. Ik begrijp dat een dergelijk oordeel hard aankomt. In het belang van de leerlingen en hun ouders is het echter nodig hier transparant over te zijn. Zij hebben immers recht op onderwijs dat ten minste aan het waarborgniveau voldoet. Bestuur en school zullen dan ook voortvarend deze kwaliteitsverbetering ter hand moeten nemen. Ik hoop dat ons toezicht bijdraagt aan het tot stand komen van een 'verbetercultuur' in het onderwijs. Immers, 95% van de scholen krijgen basistoezicht, maar ook daar zijn veelal nog verdere verbeteringen mogelijk.

In uw brief merkt u in de eerste plaats op dat u graag meer ruimte in het kader zou zien voor de beoordeling van sociale vaardigheden. Zoals u wellicht heeft gezien, maken 'sociale competenties' (waaronder sociale vaardigheden) deel uit van het toezichtkader van de inspectie, zowel bij het beoordelen van de opbrengsten van de school als bij de beoordeling van het aanbod. Het aanbod van scholen op het gebied van sociale competenties is veelal goed te beoordelen. De meeste scholen gebruiken methodes, pakketten, aanpakken die erop gericht zijn de sociale competenties van de leerlingen te ontwikkelen. Lastiger is het tot nu toe om ook de opbrengsten van dat aanbod te beoordelen, omdat er nog zo weinig landelijk genormeerde instrumenten bestaan en door scholen worden

Locatie Utrecht

Datum
23 juni 2011

Onze referentie
H3088884

gebruikt om de beheersing van sociale competenties door de leerlingen te beoordelen. Daar waar er adequate instrumenten door scholen worden gebruikt, beoordeelt de inspectie de opbrengsten op het gebied van sociale competenties; daar waar scholen geen gebruik maken van landelijk genormeerde instrumenten kan de inspectie de opbrengsten op dit gebied ook niet fair en voor alle scholen op gelijke wijze beoordelen. De inspectie is overigens wel bezig om te bezien op welke wijze het mogelijk is 'sociale opbrengsten', waaronder ook sociale vaardigheden, op enigerlei wijze op alle scholen te beoordelen. Het ontwikkelingswerk hiervoor vergt echter veel tijd, gegeven de context die ik hiervoor heb geschetst.

Naar mijn mening is uw opstelling, die van openheid en transparantie over leerprestaties, een juiste. Vooruitlopend op een 'formele' beoordeling door de inspectie kunt u overwegen uw doelstellingen op het gebied van sociale vaardigheden te expliciteren en in het verlengde daarvan verantwoording af te leggen over de behaalde resultaten, zowel op individueel (leerling)niveau als op instellingsniveau. Daarmee maakt u aan de betrokken partijen (leerlingen, ouders en andere belanghebbenden) duidelijk waar u voor staat en in hoeverre u uw eigen ambities al heeft bereikt.

Met betrekking tot zorgleerlingen stelt u voor dat de beoordeling van de inspectie (meer) rekening houdt met het aantal zorgleerlingen dat een school 'binnen' weet te houden en met hetgeen de school met de afzonderlijke leerlingen weet te bereiken. Hierover wil ik graag twee punten onder uw aandacht brengen. In de eerste plaats rekent de inspectie de prestaties van bepaalde groepen leerlingen op de toetsen niet mee bij het beoordelen van de score van de school op een eindtoets. Het gaat dan bijvoorbeeld om leerlingen die – op basis van een indicatie - uitstromen naar het praktijkonderwijs en naar het (voortgezet) speciaal onderwijs. Voor meer informatie hierover verwijs ik u naar de Regeling Leerresultaten po (nummer PO/221760, Staatscourant nr 11392 dd 21 juli 2010). In de tweede plaats sluit uw suggestie naadloos aan op het 'ontwikkelingsperspectief' dat een school opmaakt voor alle leerlingen die niet in het klassikale programma mee (kunnen) draaien. Voor deze leerlingen beoordeelt de inspectie of zij zich conform het voor hen opgestelde ontwikkelingsperspectief ontwikkelen. In het ontwikkelingsperspectief is beschreven waarom een leerling voor één of meer vakken een eigen leerlijn heeft, welke doelen worden nagestreefd, wat daarvoor wordt gedaan en wat daarvan wordt bereikt. De inspecteur die uw scholen bezoekt, zal zich namelijk wel ergens op moeten baseren als hij wil afwijken van de standaard werkwijze.

Ten aanzien van de door u aangedragen ideeën voor de verruiming van het toezichtkader het volgende – ik houd daarbij dezelfde volgorde aan als in uw brief:

- Ruimte voor andere vaardigheden naast taal en rekenen: ik doe u de suggestie om uw eigen opdracht/doelstellingen te expliciteren voor de buitenwereld en verantwoording af te leggen over het behalen daarvan;
- Leerlingen met speciale leerbehoeften: hiervoor verwijs ik u graag naar mijn opmerkingen in de vorige alinea;

Locatie Utrecht

Datum
23 juni 2011

Onze referentie
H3088884

- Schooladvies: het is de bedoeling dat dit aspect in het toezicht wordt opgenomen, zodra er voldoende gegevens beschikbaar zijn vanuit het Onderwijsnummer;
- Instroomtoets: in vervolg op de verplichte eindtoets overweegt de minister om ook een instroomtoets in te voeren. Maar het staat u uiteraard vrij om hierop vooruit te lopen en een instroomtoets te gebruiken om een 'leerpad' voor leerlingen te bepalen. Wel een kanttekening: een instroomtoets kan – in combinatie met scores uit latere toetsen of leerlingvolgsysteem – zinvolle informatie geven over wat met een leerling bereikt is, maar geeft niet perse weer of de school eruit gehaald heeft wat erin zit.
- Pas toe of leg uit: als de school vindt dat de inspecteur zou moeten afwijken van de reguliere werkwijze/beoordeling, zal ze daarvoor zelf informatie moeten verschaffen;
- Indicatoren zonder duidelijke normen: de inspectie past geen norm toe als de indicator nog te vaag is, of als er geen empirische of wetenschappelijke basis is om een norm op te baseren. Wat het door u genoemde voorbeeld van 'ontwikkelingsperspectief' betreft: in de aanloop naar Passend Onderwijs wordt voorlopig alleen geconstateerd óf voor leerlingen die als 'zorgleerling' worden gekenschetst een ontwikkelingsperspectief is vastgesteld, waaraan marginale eisen worden gesteld (zie eerdere passage) en of voldoende leerlingen met een ontwikkelingsperspectief zich conform dat perspectief ontwikkelen. Een beoordeling van de kwaliteit van het ontwikkelingsperspectief vindt tot op heden nog niet plaats.

Ik ga ervan uit uw brief hiermee voldoende beantwoord te hebben, maar verneem graag van u als u behoefte heeft aan een nadere reactie.

Met vriendelijke groet,

dr. L.S.J.M. Henkens
hoofdinspecteur primair onderwijs en expertisecentra